

Boekbespreking.

scheiden vraag: als Emma voor het eerst van haar leven een nacht uitgebleven is, wat zegt daar dan wel van haar tante, bij wie zij inwoont, haar tante die zelfs het 's avonds uitgaan van het meisje, niet zonder eenige reden, scherp bleek af te keuren, en die ook overigens niet bepaald op haar mondje is gevallen?... Niets?... Och kom!... Zwijgen dan alle menschen maar als het in uw schrijverskraam te pas komt? Dat is inderdaad een bijzonder genoegelijke, maar niet zeer menschenlijke eigenschap!

„Guillepon frères” na Ida Westerman... Het is heel jammer!... Allons, mijnheer van Eckeren, neem spoedig revanche, en beschaam ons, ten tweeden male, door een luisterrijke creatie! H. R.

J. EIGENHUIS, De Ruïge Hoeve, Amersfoort, Valkhoff en Co., zonder jaartal.

Een tweede teleurstelling! Maar moesten wij, bij de bespreking van „Guillepon frères” vol leedwezen betwijfelen of de krachten van den auteur wel geheel in overeenstemming waren met zijn sympathieke en hooggaande ambitie, hier zijn wij zoo goed als zeker, dat het niet de goddelijke gaven waren die ontbraken, die „Grazien” die „ausgeblieben sind”, maar het streven, het zeer bewuste streven, dat mis was, dat absoluut niet deugde. Hoe kwam die knappe en tot nog toe zoo frissche en „eigene” auteur Eigenhuis eensklaps blindelings aftedwalen, en naar wat voor vreemde, verdachte en ganschelijk ónfrissche buurtjes! Is het de theosofie die bezig is dezen kunstenaar te vermoorden met het zoete gif der bedwelmende dweperij?

Ik geloof in elk geval vast dat het hier een theoretische oftewel principieele kwestie geldt. (Als een verstandig man gekke dingen doet heeft hij trouwens gewoonlijk zijn mond vol over principes!) De heer Eigenhuis — zoo houd ik er voor — heeft zich in zijn hoofd gehaald dat hij voortaan voor Jan-en-alleman begrijpelijk en genietbaar en veel algemeen-menschelijker moest worden. M. a. w. dat hij volkskunst moest gaan maken. Volkskunst! Voila l'avenir! En dus is hij aan 't werk getogen met een onmogelijk braven boerenzoon en een boerenmeisje, half engel, half

dametje, de een aanvankelijk „gematigd-onverschillig” van zijn geloof, de andere roomsch (althans de schrijver zégt het, maar wij proeven niets katholieks in het kind!) en heeft die twee elkander doen bereiken op de vage velden der theosofische-godsvereering-met een-christelijk-tintje. Om dit boekige paartje heen heeft hij een prachtige groepeeringsgemaakt van braven en boezen, allemaal „typen”, karakters-uit-één stuk, de een deze de ander gene deugd of ondeugd vertegenwoordigend, maar geen van alle echte menschen. En van dit alles, nog met een paar boerenhoeven en wat vee er bij, heeft hij een verhaal gesmeed, „à froid” gesmeed, met de kracht zijner willende gedachte, en... nu, en 't is dan verre van mooi geworden. Heel erg begrijpelijk voor iedereen, o ja, maar... ook genietbaar?

Deze nieuwe methode is den van-huis-uit goeden schrijver Eigenhuis niet dadelijk gemakkelijk afgegaan. Zijn eerste bladzijden vertoonen duidelijke sporen van dien vroegeren zoo persoonlijken schrijftrant van hem, met zijn aardigen eigen kijk.*) Maar verder-op is hij beter naar zijn zin geslaagd. En zijn roman is ten slotte... eigenlijk in het geheel geen roman, in modernen zin, maar een slap en kinderachtig vertelsel geworden, aftreksel van Creemer en zijn tijdgenooten, braaf en christelijk van strekking, maar als kunstwerk niets waard!

Moge ook de heer Eigenhuis spoedig terugkeeren van zijn vreemde aberraties; wij beloven gaarne ze nog gauwer te vergeten. H. R.

*) Hier is het frissche begin:

„Kors Grundel had al een paar maal den Dwarsweg op en neer gewandeld, zijn gewone Zondagmiddag-verzet vóór melktijd.

„Geen akkers in den heelen Veenpolder, die er zoo verzorgd uitzagen als (die) van de hoeve „Zeldenrust” van mijnheer Bouterse. Zoo kon je zien, hoe ver de wei van „Zeldenrust” strekte.

Het land van Wulp was dezelfde grondsoort, maar het zag vaal en droog met ijle, ongelijke sprietten en met heele hoeken vol paardestaart en hoefblad. De wei van Bouterse malsch en sappig, egaal vettig groen, met een glanzenden, zwaren zwat van gras om zoo in te bijten. 't Stak toch af als dag en nacht. Aan de beesten was het ook te merken. 't Vergoorde vee en de lustelooze, hongerige, hangbuikige paarden van Wulp zagen er armoedig uit tegenover de zware, blinkende koeien en de kloeke, schoone paarden van Bouterse.”